

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Palautetietoinen työskentely (FIT) lastensuojelussa - reunaehdot ja mahdollisuuksia

Tutkimusjohtaja Laura Yliruka, sosiaalityöntekijä, VTT, dosentti, FITFUTURA
Kohti parempaa huomista: Lastensuojelun kehitysnäkymät -webinaari 6.2.2025

Mitä on palautetietoinen asiakastyö?

- Palautetietoinen työskentely eli Feedback-Informed Treatment (FIT) on **viitekehyksestä riippumaton lähestymistapa** sosiaali- ja terveyspalveluiden arviointiin sekä **laadun ja tuloksellisuuden; vaikuttavuuden** lisäämiseen ja osoittamiseen. Se perustuu laajaan tutkimustietoon siitä, mikä terapeuttisessa **vuorovaikutustyössä toimii**.
- Scott Millerin & Barry Duncanin kehittämä.
- Käytössä yli 25 maassa. Suomessa laajasti käytössä terapiassa, mutta vähitellen otettu käyttöön sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lastensuojelussa vielä uusi asia (Tippett & Yliruka 2023).

Lastensuojelun tulevaisuuden visio (STM): [STM raportti 5/2023](#)

Lapsi ja hänen läheisensä voivat luottaa lastensuojeluun ja sen vaikuttavuuteen.

1

Jokainen lapsi, hänen vanhempansa ja muut läheiset **kohdataan** ainutkertaisina, ja he **kokevat olevansa aidosti osallisia** ja tulevansa kuulluiksi ja kunnioitetuiksi.

2

Palvelujärjestelmä toimii kokonaisuutena ja pystyy vastaamaan lapsen ja hänen läheistensä **tarpeisiin oikea-aikaisesti**.

3

Lastensuojelu toteuttaa lapsen oikeuksia, sen **menettelyt ovat läpinäkyviä** ja ymmärrettäviä ja oikeusturva toteutuu.

4

Lastensuojelussa on **riittävästi osaavia ja hyvinvoivia** työntekijöitä, jotka voivat tehdä työtään asiakkaiden oikeuksia kunnioittavalla ja eettisesti kestävällä tavalla.

5

Lastensuojelua **ohjataan ja valvotaan tehokkaasti**, ja tähän on riittävä tietopohja ja resursointi.

Palautetietoisella työskentelyllä voidaan edistää vision toteutumista

Mistä palautetietoisessa työssä on kyse?

- Tavoitteena on lapsen psykososiaalisen toimintakyvyn ja työskentelysuhdetiedon rutiininomainen kerääminen ja hyödyntäminen asiakastyötä ohjaavana palautetietona.
- Tavoitteena on palautetietoa hyödyntämällä edistää
 - hyvän työskentelysuhteen (allianssi) syntymistä
 - lapsen/nuoren kokemaa hyvinvointia
- **Lastensuojelussa erityisenä tavoitteena on luoda rakenne, joka nostaa esiin lapsen äänen, toiveet ja kokemukset ja auttaa eri tahoja keskustelemaan siitä lapselta ja vanhemmilta pyydetyn palautetiedon ohjaamana.**

ALLIANSSI

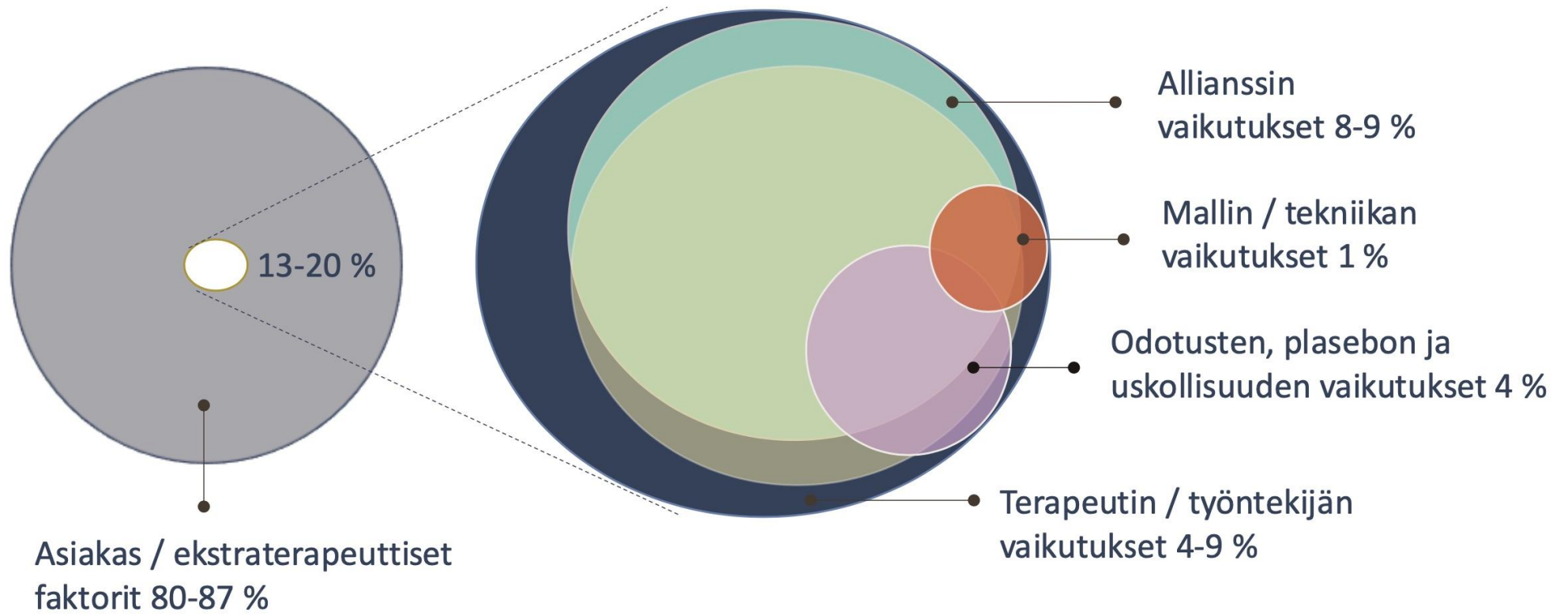
TERAPEUTTISEN YHTEISTYÖSUHTEEN LAATU JA VAHVUUS (NORCROSS, J. 2010)

Yli 1100 erillistä tutkimusta
Yli 20 meta-analyysitutkimusta

TERAPEUTTISTEN TEKIJÖIDEN VAIKUTUKSET

Lähde: Bertolino, B., & Miller, S. (toim.) (2018). Feedback-Informed Treatment – Palautetietoinen hoito. Suomentanut Jonna Lehtinen & Heidi Rouhiainen. Helsinki: Libris Oy. Englanninkielinen alkuteos 2012

CORS muutosarviointiasteikko: Miten olen voinut?

Psykososiaalinen arviointiasteikko lapsille (6-12v.)

Pohdi kulunutta viikkoa ja laita merkki viivalle.

Osa-alueet:

- **Minä** (Miten voin?)
- **Perhe** (Miten asiat ovat perheessäni?)
- **Koulu** (Miten pärjään koulussa?)
- **Kaikki** (Miten kaikki menee?)

Potilas - nuori 15 Ohita Ohita kaikki

Minä
(Miten voin?)

Perhe
(Miten asiat ovat perheessäni?)

Koulu
(Miten pärjään koulussa?)

Kaikki
(Miten kaikki menee?)

Syötä tulos Peruuta Poista

TAPAAMISEN ARVIOINTIASTEIKKO (SRS)

Miten meillä meni tänään?

Englanniksi **Session Rating Scale**

- Neljä janaa;
- negatiivinen vasemmalla
- puolella,
- positiivinen oikealla puolella

Täytetään jokaisen tapaamisen loppupuolella –
palautteesta keskustellaan ja tehdään johtopäätöksiä.

Suhde	
En kokenut tulevani kuulluksi, ymmärretyksi ja kunnioitetuksi.	I-----I Tulin kuulluksi, minua ymmärrettiin ja kunnioitettiin.
Tavoitteet ja keskustelun aiheet	
Me emme työstäneet niitä aiheita, joita olisin halunnut, emmekä keskustelleet niistä aiheista, joista olisin halunnut	I-----I Me työskentelimme ja keskustelimme toivomistani aiheista.
Työskentelytapa tai menetelmä	
Terapeutin/työntekijän työtapaa ei sopinut minulle.	I-----I Terapeutin/työntekijän työtapaa sopi minulle hyvin.
Yleisesti	
Tämän päivän tapaamisesta puuttui jotain.	I-----I Yleisesti ottaen päivän tapaaminen oli hyvä.

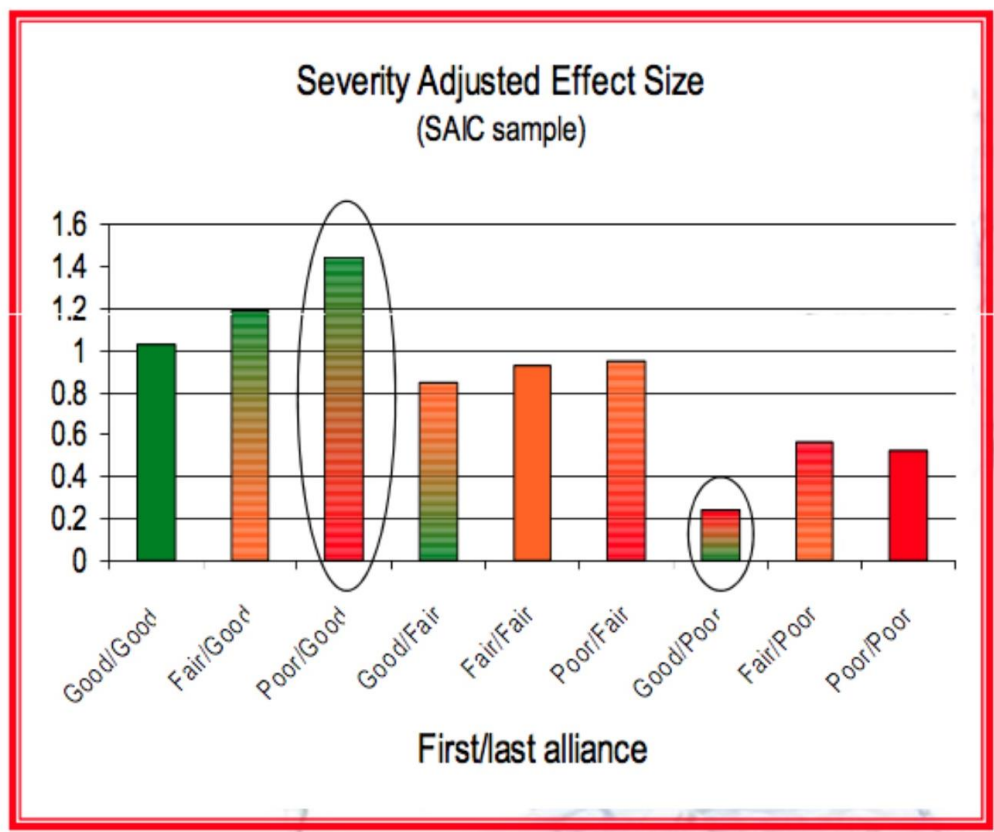
CASE: perhetyöntekijä

”Minulla on asiakkaana nuori, joka on saanut juuri asperger-diagnoosin ja hän on jäänyt pois koulusta. Rutiinit ovat tärkeitä hänelle. Kahdella tapaamisella ollaan käytetty FIT-mittareita. Ne muutti mun ajatusta. Menin ehkä vähän huonolla asenteella tapaamaan nuorta. Kun ORS oli niin surkea, niin keskityimme siihen. Tajusin, että ennakoasenteeni olisi pilannut tapaamisen ilman ORSiä. TÄMÄ oli mullistavaa. En ollut tajunnut, miten huonosti nuori voi.

Koin itse, että tapaaminen oli hyvä, mutta SRS:stä tulikin huonot tulokset. Nuori toi esiin, että puhuminen on hänelle raskasta. Keskityttiin tämän jälkeen siihen, että miten tästä sitten mentäis eteenpäin. Mitä tehdään jatkossa, jos hän ei pysty puhumaan ja on väsynyt. Rakenne pitää fokuksessa.”

”Seuraavalla tapaamisella – ORSin pisteissä yksi osio oli noussu ylöspäin. Koska pisteet ovat niin alhaiset, niin tapaan nuorta nyt viikottain. Äitiä tapaan ensi viikolla. Mietin, miten äiti tavoittaa tätä nuorta?”

Mihin huomio kiinnittyy tässä casessa 1/2?

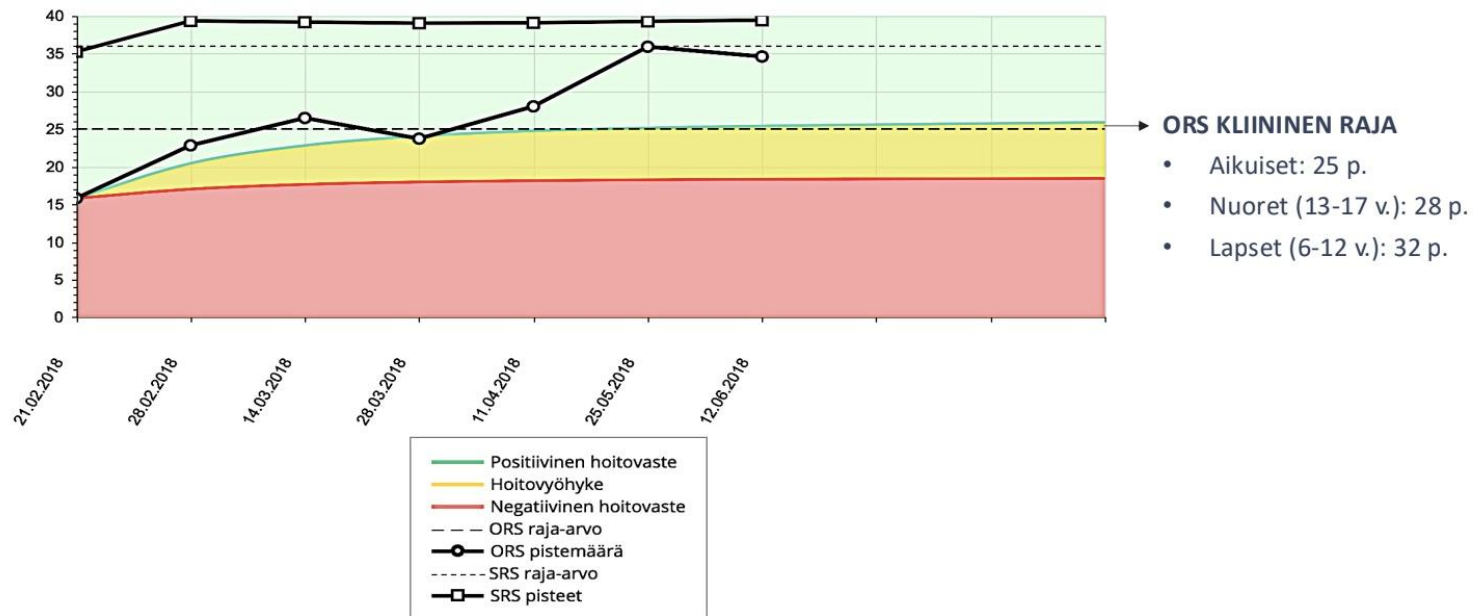

- Mikäli ammattilainen ottaa vastaan korjaavan palautteen ja muuttaa toimintaa onnistuneesti, se ennustaa hyvää lopputulosta allianssin (työskentelysuhteen) osalta.
- Tällaiset asiakkaat sitoutuvat prosessiin kaksi kertaa todennäköisemmin, kuin ne asiakkaat, jotka eivät kokeneet ongelmia alussa.
- Duncan, Miller, Wambold, & Hubble (2009).

Mihin huomio kiinnittyy tässä casessa 2/2?

MUUTOSKÄYRÄT ORS & SRS OPENFIT OHJELMASSA

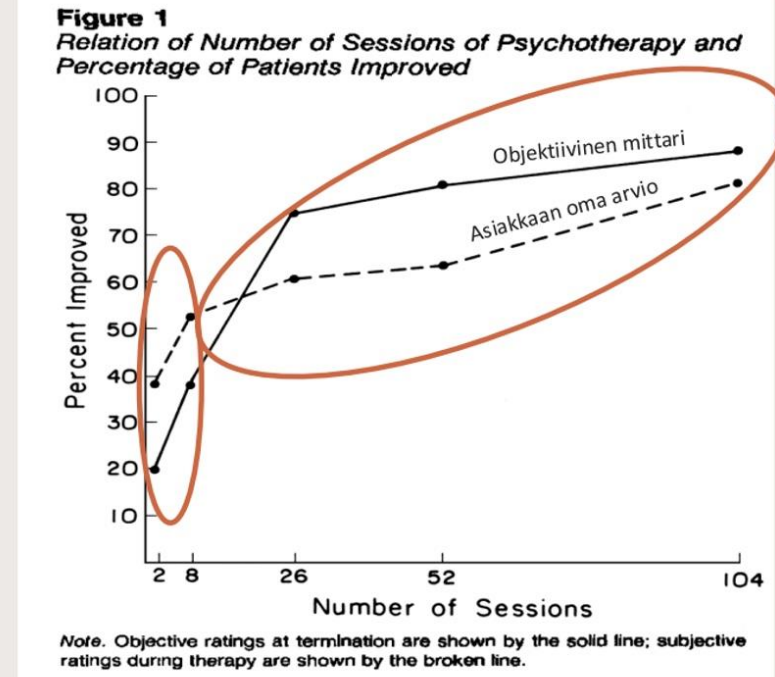

Mikäli nuoren ORS-pisteet ovat alle 12 (punaisella), kuten tässä tilanteessa, se merkkää syvää pahoinvointia
→ itsetuhoisuuden vaara.

Perhetyöntekijä jatkaa työskentelyä Intensiivisemmin ja palautetietoisella otteella.

Huom! Viereinen käyrä ei ole kyseisen nuoren, mutta toimii esimerkkinä viivadiagrammista.

- Muutos parempaan on odotettavissa ennemmin kuin myöhemmin.
- Asiakkaan subjektiivinen arvio on samansuuntainen kuin tutkijan 'objektiivinen' arvio.

Howard, K. et. al. (1986). The dose-effect relationship in psychotherapy. American psychologist, 41, 159-164.

FIT keinona vaikuttavuuden arviointiin

- Huono terapeutinen allianssi ja aikaisen positiivisen muutoksen puute ensimmäisten tapaamisten aikana ennustavat huonoa tulosta. Siksi hyvinvointia ja allianssin laatua tarkkaillaan.
- Kun ammattilaisella on 60 asiakkuutta, hän voi seurata vaikuttavuusastettaan (Effect Size) sähköisen järjestelmän raportin kautta, mikäli *asiakkuusprofiilit pysyvät kohtuullisen samana*.
- Vaikuttavuusaste auttaa määrittämään kehittymistavoitteita – työntekijän toiminnalla on suuri merkitys vaikuttavuudelle.
- Ammattilaiset voivat oppia omasta vaikuttavuudestaan ja esimiehet ja ammattilaiset voivat oppia yhdessä siitä, missä onnistutaan ja missä ei onnistuta.
- Datat seuranta tuottaa mahdollisuuden tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden seurantaan.
- Tämä onnistuu terapiassa (laaja kansainvälinen näyttö) – *emme vielä tiedä, miten lastensuojelun toimintaympäristössä*.

OSA 2: FITFUTURA -tutkimushanke

- Lasta suojelevien yhteistoiminnallisten prosessien vahvistaminen palautetietoisien arvioinnin avulla

FITFUTURA-TUTKIMUSHANKE 2024-2026

LÄHTÖKOHDAT

Palautetietoisuus on tutkitusti keino vahvistaa vuorovaikutusta ja kohtaamistyön tuloksellisuutta sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Kuitenkin on vain vähän tutkittua tietoa siitä, kuinka **palautetietoisuutta opitaan lastensuojelussa**, kuinka se soveltuu lastensuojeluun ja monialaiseen yhteistyöhön ja miten se auttaa lastensuojelun perustehtävän toteuttamisessa.

Tutkimustuloksia Tanskasta

- "Lähestymistapa on askel eteenpäin lasten oikeuksien vahvistamisessa, sillä se tarjoaa jaetun käsityksen lapsen hyvinvoinnin vahvistumisesta lastensuojelun tuloksellisuutena sekä lisää työn läpinäkyvyyttä. Lastensuojelun sosiaalityöntekijät kokivat pystyvänsä osallistamaan perheitä paremmin ja osoittamaan perheille, että lastensuojelu tavoittelee lapsen hyvinvoinnin paranemista."
- Haasteina mm. juridisen kehyksen ja palautetietoisien työn logiikan yhteensovittaminen.

» Mackrill, T. & Steensbaek, S. (2020)

Palautetietoinen työskentely vastentahtoisesti palveluun ohjattujen asiakkaiden kanssa

- Vastentahtoisesti palveluihin ohjautuva arvioi usein oman vointinsa hyväksi (korkeat pisteet).
- Huolena voi silloin olla, ettei asiakas vastaa rehellisesti, eikä siksi anna totuudenmukaista arviota voinnistaan tai työskentelystä.
- Helposti tulkitaan silloin, että asiakas a) kieltää ongelmansa tai b) antaa sosiaalisesti haluttuja vastauksia välttääkseen tekojensa seuraukset.
- Tärkeintä silloin on muistaa asiakkaan sitoutumisen tärkeys. Onnistuneen työskentelyn varmistamiseksi on työskenneltävä hänen omalla maaperällään.
 - Voi kysyä, miten tärkeää rehellisen arvion saaminen versus tilanteeseen perehtyminen on?
 - Millaisia seurauksia asiakkaalle voi syntyä rehellisen arvion antamisen myötä? Mitä hänellä on pelissä?
 - Riittääkö niin tosi puhe, kuin on mahdollista?
- ORS ja SRS ovat keskustelun välineitä, eivät diagnoosin välineitä tai keinoja tavoittaa yksi totuus.
- Vastentahtoisesti palvelujen piirissä olevien kanssa voi hyödyntää **rinnakkaisarviointia**.

Rinnakkaisarviointi

- Jos asiakas arvioi oman hyvinvointinsa erinomaiseksi, totea tämä. "Hyvä, että voit hyvin".
- Pyydetään asiakasta arvioimaan hyvinvointia toisen näkökulmasta – sen, joka on huolestunut lapsen, nuoren/perheen tilanteesta.
- Esim. vanhempi, josta tehty lastensuojeluilmoitus, voi täyttää ORS:n ilmoittajan näkökulmasta.
- Keskustelu lähtee käyntiin tästä.

Case: vauvaperhe

Tehostetun perhetyön työntekijä:

”Ollaan päästy hyvään pohdintaan äidin ja isän kanssa palautetietoisien työskentelyn kautta. Isä ajattelee laittavansa 8, huitaisee janalle. Puoliso laittaa korkeita pisteitä SRS-lomakkeeseen. On ollut halu näyttää, että me selvittää, tämän vauvan kanssa.”

”Oli ammattilaisena hankalampi ottaa puheeksi se korkea SRS. Viime viikolla sitten ORS- tulokset madaltuivat.”

Tänään isä pysty sanottamaan mulle:

”On ollut vaikeaa luottaa lasu-työntekijöihin, mutta tänään minä puhuin ja te kuuntelitte.”

Työntekijä: ”Minusta se oli äärettömän hyvä. Hän on huomannut, että hänen palautettaan kuullaan, nyt hän tulee kuulluksi.”

Tutkimme FITFUTURA-hankkeessa

1. Miten palautetietoinen työote soveltuu lastensuojelun perustehtävän tueksi Suomessa?
 - Otamme huomioon Tanskan lastensuojelun kokemukset
2. Miten palautetietoinen työskentely edistää lastensuojelun ja yhteistyökumppaneiden yhteistoimintaa?
 - Oletuksena on, että terveydenhuollossa kehitetty mittari voi toimia sivistys-yhteistyössä yhteistä sanoitusta tarjoavana työtapana.
3. Mitä palautetietoisesta työskentelystä opitaan lastensuojelun perustehtävän laadukkaasta toteuttamisesta yksilön, tiimin ja organisaation tasolla?
 - Mallinamme ja kerromme esimerkkejä lastensuojelun toteuttamisesta palautetietoisella otteella.

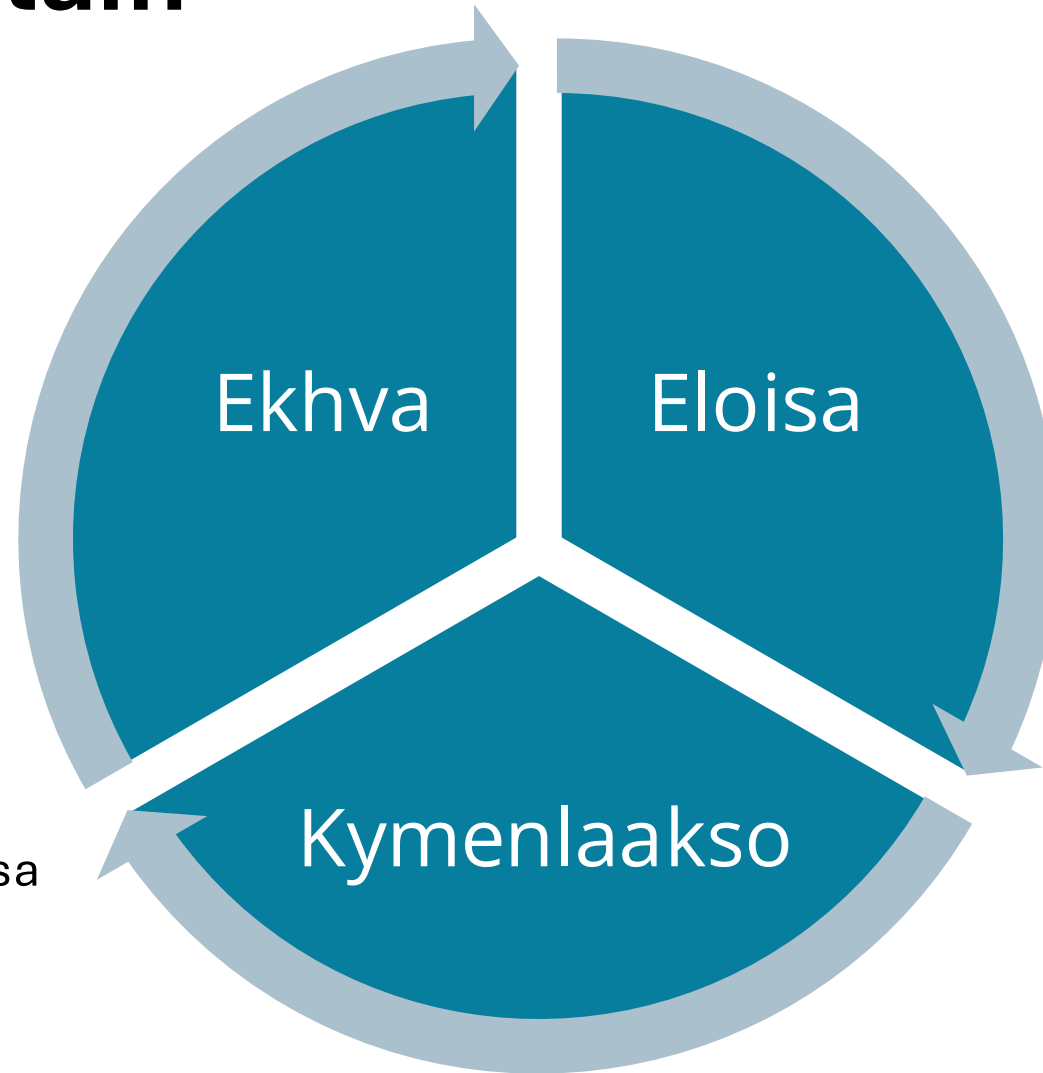
Tutkimukselliset lähtökohdat

- **Käytäntötutkimus; pragmatismi; kokeellinen tutkimus:** tutkimus on toimijoita osallistavaa ja tutkimuksen tulokset palautetaan heti osallistujille. Tutkimuksen keskeisin tavoite on hyödyttää käytäntöä. Kokeellinen tutkimus: uusi käytäntö otetaan käyttöön tutkimushankkeen myötä.
- **Monimetodisuus:** hyödynnetään sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia tutkimusmetodeja.
- **Poikkitieteellisyys:** palautetietoisuutta lastensuojelussa ja monialaisessa työssä lähestytään eri tieteenaloista käsin (sosiaalityö, sosiaalipsykologia)

Rinnakkaisarvioinnin asetelmat hankealueittain

Lastensuojelun ja
perhesosiaalityö
sosiaalityö ja
perusopetuksen
erityisopetus ja
oppilashuolto

Tutkijana opettaja
FIT-mestari lastensuojelussa
FIT-mestari koulutoimessa

Lastensuojelun sosiaalityö ja
lastensuojelun sijaishuolto

Lastensuojelun
sosiaalityö ja
lastensuojelun tehostettu
perhetyö

Tutkijana lastensuojelun
Sosiaalityöntekijä;
oman työn tutkiminen

Tutkijana työnohjaaja;
sosiaalityö ja sijaishuolto

Tutkimuksen tavoitteet, menetelmät, aineisto ja aikataulu

TAVOITE	MENETELMÄT	AINEISTO	AIKATAULU
Palautetietoisien työotteen soveltuvuus lastensuojelun perustehtävän tueksi	Kirjallisuuskatsaus Aloitus- ja loppukysely Aloituskäynnit Kouluttautuminen Nuotiokahvit	50 tieteellistä artikkelia Webropol-kysely Äänitallenteet ICCEn koulutusmateriaalit Keskustelumuiiot Osallistuva havainnointi	10.-12.24 12.24-2.2025 (kysely 1 aineistonkeruu) 12.25.-2.2026 (kysely 2)
Miten palautetietoinen työskentely edistää lastensuojelun ja yhteistyökumppaneiden yhteistoimintaa?	Simulaatiovalmennus Rinnakkaisarviointitilanteet asiakastyössä	Videotallenteet Äänitallenteet	3/25 4-10/2025
Mitä palautetietoisien työskentelyn kautta opitaan lastensuojelun perustehtävän laadukkaasta toteuttamisesta yksilön, tiimin ja organisaation tasolla?	Reflektiokeskustelut Työnohjaukset FIT-konsultaatiot Tiedonkeruu ammattilaisilta	Äänitallenteet ja palautelomake työnohjauksista. Edistymislomakkeet ja koontilomakkeet (lastensuojelun ammattilaiset ja koulun opettajat)	Kevät 2025 Kevät 2025

FITFUTURA tutkimustiimi

- Kaarina Mönkkönen kaarina.monkkonen@uef.fi (hankejohtaja)
- Laura Yliruka laura.yliruka@uef.fi (tutkimusjohtaja)
- Päivi Petrelius paivi.petrelius@xamk.fi (tutkija, Kymmenlaakson hva)
- Petra Kairinen petra.kairinen@uef.fi (tutkimusavustaja)
- Tiina Timperi tiinatim@student.uef.fi (tutkija, EKHVA & Lappeenranta)
- Ann-Mari Tippet ann-mari.tippet@etelasavonha.fi (tutkija, Eloisa)
- <https://uefconnect.uef.fi/fitfutura-lasta-suojeluvien-yhteistoiminnallisten-prosessien-vahvistaminen-palautetietoisien-arvioinnin-avulla/>

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

uef.fi

